

Nya lagar diskuteras

Under våren har ny lagstiftning på tre olika områden diskuterats i Östtimor. Det gäller ny abortlag, ny jordabalk och ny lag som reglerar medier.

Ny abortlag

I slutet av maj godkände Östtimors parlament en ny lag, som tillåter aborter när en kvinnas liv är i fara. Det ska avgöras av tre läkare. I alla andra fall kan straffet bli upp till tre års fängelse för en abort.

Östtimors kvinnor föder i genomsnitt sju barn och på 100.000 födselar dör 650 kvinnor, tre gånger fler än i grannländerna Filippinerna och Indonesien. I USA är mödradödligheten 11 kvinnor på 100.000 födselar.

Illegala aborter med örtdrycker, yttre våld eller införandet av föremål i livmodern är, enligt en rapport från FN:s befolkningsfond, inte ovanliga. Därför rekommenderar rapporten, som skrivits i samarbete med Alola-stiftelsen och Charles Darwin-universitet i Australien, att "moderna metoder för familjplanering borde främjas" och att aborter borde avkriminaliseras.

Östtimors katolska kyrka har varit mot den nya lagen, trots att den kriminaliserar aborter även efter våldtäkt och incest, som ofta förekommer.

Under den indonesiska ockupationen tvångssteriliserade indoneserna en del östtimoresiska kvinnor i samband med sjukhusbesök och opererade i hemlighet in långtidsverkande preventivmedel på andra. Detta är naturligtvis också en viktig och förstälilig förklaring till motståndet mot en liberalare abortlagstiftning.

Jordabalk på remiss

Ett förslag på en ny lag om äganderätt till mark (landlag, jordabalk) har publicerats i juni. Förslaget är nu ute på remiss (*public consultation*). Remissen omfattar en mängd offentliga möten.

Den nya landlagen kommer att avgöra vem som äger jord i Östtimor. Den kommer att få långtgående följder för landets sociala, kulturella, ekonomiska och ekologiska utveckling. Den portugisiska kolonialmakten, Indonesiens 24-åriga ockupation, proindonesisk förstörelse av egendom och fördrivning av 100.000-tals människor samt slutligen våldsvågen med ytterligare en omgång av internflyktingar år 2006 har gjort att det är oklart vem som har rätt till marken beroende på vilka lagfarter eller sedvanerätter som ska tillämpas.

Sedan 2007 pågår ett femårigt projekt, *Ita Nia Rai* (Vårt land) med stöd från USA för att stärka äganderätten till mark. Projektet ger tekniskt och

juridiskt stöd till utvecklandet av ett hållbart och transparent system för markägande. Detta ska bland annat visa hur motstridiga anspråk ska lösas och vem som ska få arrendet, staten eller byn.

En av de viktigaste delarna i projektet är att registrera olika människors och bolags anspråk på ägande till mark. Kartor med dessa markanspråk publiceras och sedan kan anspråken bestridas under sex veckor enligt *Ita Nia Rai*-processen. Hittills har kartor över anspråk i Manatuto och Liquiça publicerats.

Ett förslag till övergångslag väntas också under hösten.

Remissens offentliga möten har hittills varit illa förberedda och hållits över huvudet på folk, som inte kunnat förbereda sig och fått alltför kort tid för att framföra frågor och åsikter. Vid ett av dessa möten, den 23 juli i Same, var tiden för frågor och svar 61 minuter. Vid mötet upprepade justitieminister Lucia Lubato att remisstiden ska förlängas till november.

För mig framstår den starka roll USA spelar i detta projektet som oroande. Den kan antas främja tidigare, under portugisiskt och indonesiskt styre, stadfästa anspråk från bolag och överklass. Hur ska en enskild, kanske illiterat, bonde kunna hävda anspråk på mark han alltid brukat, men aldrig formellt ägt?

Du kan läsa mer om *Ita Nia Rai* på projektets webbplats <http://www.itaniarai.tl/eng/index.html>.

Medielagar

Journalister i Östtimor har kritiserat förslagen till nya medielagar. Ett system med licenser för reportrar och ett mediaråd med möjlighet att dra in licenser för och bötfälla journalister skulle allvarligt hota dessas möjligheter till oberoende rapportering. Detta skulle hota den sköra demokratin, menar kritikerna.

Lagförslagen har skrivits av den portugisiska advokaten Isabel Duarte, som engagerades av Förenta Nationernas utvecklingsprogram (UNDP) på uppdrag av Östtimors regering.

"Östtimor är ett nytt land och journalism är också nytt här. Om vi vill utveckla demokratin i det här landet måste vi försvara pressens frihet", sade Timor Posts chefredaktör Mouzinho Lopes De Araujo.

Lagförslagen omfattar en medialag, en mediarådslag, en närradiolag, en lag om journalister och en lag om rätt till information. I Östtimor finns det idag omkring 200 journalister.

Vi har inte kunnat utröna om förslagen har antagits.

Tommy Pollák

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.

Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation